

HALDUSE SISESED INFOSÜSTEEMID, REGISTRID. ÜLDINE

Allikad

- 1) **A brief outline of the future framework of property registration in Iceland.** <http://www.oecd.org/puma/focus/compend/is.htm>
- 2) Bellamy, C. **Electronic Delivery of Government Services – Understanding the Issue.** 1998 National Conference of the Institute of Public Administration Australia. http://www.ipaa.org.au/conference/papers/politics_practice.htm
- 3) Blom, E., Carlsson, F. 1999. **Integration of administrative registers in a statistical system: A Swedish perspective.** Statistical Journal of the United Nations ECE 16 (1999). IOS Press
- 4) **Computers for the Cities of Tomorrow.** International Cases for Decision-makers. 1998. Bertelsmann Foundation Publishers
- 5) **Eesti andmekogude riiklik register.** <http://www.riik.ee/arr/arrindex.html>
- 6) Johnson, P. **Electronic Service Delivery: Achieving Accuracy and Consistency in Complex Transactions.** 1998 National Conference of the Institute of Public Administration Australia. http://www.ipaa.org.au/conference/papers/electronic_serv.htm
- 7) Karnitis, K. 2000. **Public Sector Information in Latvia: Processing, Availability and Use.** www.nispa.sk → Publications, Occasional Papers, Vol I, No 4, Autumn 2000
- 8) **Megasystem: Integrated state significance information system.** www.mega.lv
- 9) **Modernising Government.** <http://www.official-documents.co.uk/document/cm43/4310/4310.htm>
- 10) **New Zealand Government Data Management Policies.** 2000. <http://www.e-government.govt.nz/policies/dm-policies-prefaces.htm>
- 11) Poulsen, M., E. 1999. **Maintaining the quality of the registers used in the Danish census.** Statistical Journal of the United Nations ECE 16 (1999). IOS Press
- 12) **The System for Self-Service Access to the Swedish Vehicle registry.** http://www.innovation.cc/case_std/Swedish2_vehicleregistration.htm
- 13) Vincent, I. **Whole of Government Initiatives in the NSW Public Sector: Achievements and Challenges.** 1998 National Conference of the Institute of Public Administration Australia. http://www.ipaa.org.au/conference/papers/politics_practice.htm
- 14) **Public Administration's Unified Network. Feasibility Study.** AIPA - Autorita per l'Informatica nella Pubblica Amministrazione. [http://www.aipa.it/english\[4/unifiednetwork\[2/feasibilitystudy\[1/](http://www.aipa.it/english[4/unifiednetwork[2/feasibilitystudy[1/)
- 15) **Access America: Reengineering Through Information Technology.** <http://govinfo.library.unt.edu/npr/library/announc/access/accsrpt.html>
- 16) **PSC Research Directorate Quarterly Updates.** www.governance.uottawa.ca
- 17) **Strategic Directions for Information Management and Information Technology: Enabling 21st Century Service to Canadians.** Treasury Board of Canada Secretariat http://www.tbs-sct.gc.ca/Pubs_pol/ciopubs/TB_OIMP/sdimit_e.html

Peamine eesmärk: integreeritud registrite süsteem. Halduse jaoks oluline info peaks olema kättesaadav kas ühest kohast või ühtsest integreeritud ja andmete riskasutuses olevast süsteemist. Halduse siseste infosüsteemide integreerimine on aluseks uutele innovatiivsetele avaliku teenuse pakkumise võimalustele, sealhulgas ka elektroonilise teenuse pakkumise aluseks. Integreeritud registrite süsteem võimaldab rakendada uusi halduskorralduse põhimõtteid: kodanikesksus, paindlikkus, kiirus, vähem raha ja aja kulu nii kodanikele kui riigile.

Süsteem peaks hõlmama kogu rahvusliku tähtsusega avaliku sektori infot ehk infot, mis on vajalik riiklikuks ja regionaalseks haldamiseks, rahvusliku majanduse arendamiseks, haridus- ja sotsiaalsüsteemide jaoks ning riigi üldise maine kujundamiseks.

Oluline, et oleks universaalne infosüsteem koos selgete vastutuspiiride, andmete kogumise tehnoloogia ja normatiivsete aktidega.

Probleemid:

- haldusasutuste ja andmekogude liigne fragmenteeritus, info kogumine ei põhine mitte sisulisel ja funktsionaalsel, vaid struktuurilisel alusel;
- on küll palju vajalikku infot sisaldavaid registreid ja alaregistreid, kuid süsteemi üldine koordinatsioon on nõrk;
- viited, andmed, definitsioonid vajavad standardiseerimist;
- paljudel erinevatel registritel on tegelikult sama sisu;
- kaitstakse oma valduses olevat infot, sellega kaasneb konkurents klientide pärast, mõjub halvasti koostööle;
- kuidas tagada, et info erinevates registrites peegeldab sama ajahetke?
- tihedad muutused seadustes ja administratiivsetes protsessides teevad raskeks registrite järjepideva kasutamise ja andmete ühildatavuse eriti statistika koostamise seisukohalt;
- eelarve ja finantsilise vastutuse põhimõtted rõhutavad üksikuid asutusi, mitte valitsust/riiki tervikuna. Pärssib koostööd, rõhutab võistluslikkust. Sellise mudeliga pole võimalik pakkuda integreeritud ja kliendile suunatud teenust. Valitsuse jagamine erinevatesse üksustesse võib olla vajalik administratiivsetel eesmärkidel, ent tihti tähendab see, et inimesed ei saa teenust koordineeritult. Administratiivsete piiride rohkus ühe riigi sees tähendab ebaefektiivsust, keerukust ja segadust.
- inimesed peavad andma sama infot mitu korda erinevatele või isegi samadele asutustele.

Olulised põhimõtted, mida järgida:

- andmed ja dokumendid kogutakse ja luuakse ainult ühe korra ja ühte kohta ja siis kasutatakse mitmeid kordi. Nt Soome seadus, millega on administratiivvasutustel keelatud kodanikult küsida infot, mida ta juba mingile muule asutusele või osakonnale on andnud;
- avalike ülesannete täitmiseks kogutavad andmed kuuluvad riigile tervikuna mitte ühele ametile;

- pidev ja tihe registrite administratiivne kasutamine tagab registrite kvaliteedi, vigade puudumise ja andmete uuendamise;
- esimene samm on viia olemasolevad registrid ühtsesse formaati, et oleks võimalik elektrooniline infovahetus ühest andmebaasist teise;
- iseteenindussüsteem aitaks tagada kõige uuemate andmete olemasolu registris. Juurdepääs registritele oleks võimalik terminalide ja interneti kaudu. Mõningatel juhtudel võib juurdepääs olla tasuline ja andmekaitsega seoses võib mõnedele registri osadele olla piiratud juurdepääs;
- andmekaitse seisukohalt on oluline välja arendada süsteem, kus edastatakse üksnes neid andmeid, mis on antud juhul vajalikud ning mille kasutamiseks on antud asutusel õigus. Kasutada “tulemüüre” ja kodeerimist (*encryption*).
- Rakendada laiendatud andmete kogumise protsessi – võimalus dünaamilisteks mitte staatilisteks toiminguteks, intelligentne ja interaktiivne andmete kogumine (*intelligent forms*).
- Kontrolliregulatsioonide sisseseadmine – kontroll volituste, infole juurdepääsu ja kasutamise meetodite, andmete konfidentsiaalsuse, kulutuste, kvaliteedinäitajate jms üle.

Turvalisuse tagamine on keskse tähtsusega.

Turvalisus on vahend, mille abil organisatsioon püüab kaitsta oma omandi (andmed, teenus, riist- või tarkvara) väärtust, rakendades abinõusid omandi kahjustamise või sellga seotud õiguste rikkumise vältimiseks. Turvalisuse eesmärgid on informatsiooni konfidentsiaalsuse, puutumatus/õigsuse (integrity) ja kättesaadavuse tagamine.

Turvalisust saab tagada vaid juhul kui on (1) kindlaks määratud ja kirjeldatud, mil viisil võivad juurdepääsu omavad isikud süsteemi kasutada; (2) süsteemi tehnilised, protseduurilised, organisatsioonilised jms. aspektid on defineeritud.

Turvalisusepoliitika väljaarendamine:

1. Volitused. (1) omandi määratlemine; (2) selle väärtuse kondlaksmääramine; (3) Isikute klassifitseerimine juurdepääsu õigustatuse seisukohast; (4) volitavate regulatsioonide rakendamine.
2. Abinõud. Ideaalne süsteem garanteerib, et kõik volitatud isikud saavad süsteemi kasutada oma volituse/loa piires (kättesaadavuse/juurdepääsu tagamine) ja et keegi ei saa süsteemi kasutada teisiti kui olemasolevad volitused ette näevad (konfidentsiaalsuse ja puutumatus/õigsuse tagamine). Õigete abinõude valimiseks viiakse läbi riskianalüüs, mis määratleb ohud ja võimalikud kahjud.

Registrite registri idee: luua süsteem, mis sisaldaks infot kõigist riiklikest infosüsteemidest ja andmetest, mida vastavas süsteemis hoitakse. Süsteem peaks olema loodud nii, et ta suudaks automaatselt vahendada riigiasutuste ja andmekogude vahel vajalikku infot ning oleks võimeline kontrollima, kas vastaval riigiasutusel on õigus nõutud infot saada. Süsteem teeb võimalikuks erineva info päritolu kindlakstegemise, võimaldab vaadata, kus seda hiljuti kasutatud ning läbi kindla autoriseerimisprotsessi pakub otsest juurdepääsu vajalikule infole. Aitab vältida andmete ja toimikute kahekordistamist, pakub ühendatud ja kasutajasõbralikku juurdepääsu laiale hulgale andmetele

Iseteenindussüsteemil põhineva registri idee (Rootsi sõidukiregistri näitel): Rootsi sõidukiregistri info põhineb kõik ühel bürookesksel terminalil, mida toetab

laiaulatuslik iseteenindussüsteem (eriti levinud on helistamiskeskused). 24 h teenindus. Kogu info sõidukiregistris on üldsuse (politsei, kindlustuskompaniide, automüüjate, maksuametnike, parkimisfirmade, autolammutajate jne) poolt kättesaadav – toimub vastavate lepingute alusel.

Probleem: eraettevõtete poolt andmete registreerimist ehk avaliku võimu ülesannete teostamist peetakse põhiseadusvastaseks, siis see probleem on lahendatud "mailboxide" kaudu. Info salvestatakse elektrooniliselt "mailboxi", mille sisu tühjendatakse avaliku võimu (arvuti) poolt automaatseks registri uuendamiseks. Seetõttu polnud vajalik seadust muuta.

Põhiregistrid/ andmekogud erinevates riikides:

Läti (planeerimisel):

- kinnis- ja vallasvara;
- juriidilised isikud;
- eraisikud;
- riiklikud protsessid (seadusandlus, infoteenused, statistika, tervishoid jne).

Rootsi:

- rahvastikuregister;
- kinnisvararegister;
- äriregister;
- töö ja muude tegevuste register.